

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-
педагогічної роботи

_____ Андрій КИРИЧЕНКО

“ ____ ” _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма 051 «Економіка підприємства»
(шифр і назва напрямку підготовки)

факультет економічний
(назва факультету)

2025-2026 навчальний рік

Розробники: СИСОЛІНА Наталія Петрівна, доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи, кандидат економічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та готельно - ресторанної справи

Протокол від « __ » _____ 2025 року № ____.

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та готельно - ресторанної справи

_____ Володимир ЗАЙЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Декан факультету економічний _____

_____ Наталія ШАЛІМОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» шифр і назва	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 051 «Економіка» Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»	Рік підготовки	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	7-й
Тижневих годин навчання: аудиторних 4 самостійної роботи студента 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський) _____	Лекції	
		28 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		64 год.	108 год.
		Вид контролю:	
		Залік	залік

Мова навчання українська

(підпис)

2. Мета і завдання дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» є забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, умінь та навичок, необхідних для застосування в професійній діяльності у сфері оцінювання потенціалу (дослідження процесів, що відбуваються на підприємстві, методи оцінки вартості бізнесу).

Завдання вивчення дисципліни:

- формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку фахівців та їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;
- набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування в практичній діяльності забезпечення ефективності потенціалу підприємства;
- оволодіння системною методологією пошуку й прийняття оптимальних факторів забезпечення потенціалу підприємства, забезпечення розуміння ними аналізу і оцінки потенціалу підприємства та його складових елементів;
- ознайомлення з технологією і методикою системи управління структурою потенціалу підприємства на різних рівнях, включаючи дослідження конкурентного ринку і аналіз діяльності підприємства в умовах впливу зовнішнього і внутрішнього середовища для обґрунтованого вибору раціональної стратегії розвитку підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

- знання з теоретичні основи техніко-економічного аналізу для проведення оптимізації структури потенціалу підприємства для підвищення його конкурентоспроможності; принципи оцінної діяльності на ринку в умовах конкуренції; методологію аналізу потенціалу підприємства; фактори забезпечення розвитку потенціалу підприємства; системи управління потенціалом підприємства на ринку; особливості конкурентних стратегій в Україні
- навички з аналізу і розв'язання теоретичних і практичних завдань щодо забезпечення оціночній діяльності складових елементів потенціалу підприємства для раціонального управління його розвитком; розробляти та реалізовувати стратегії розвитку підприємства

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства

Потенціал підприємства як економічна категорія. Модель потенціалу підприємства. Характеристика видових проявів потенціалу підприємства, його характерні риси (за об'єктами дослідження; за ступенем реалізації; за сферою реалізації; за принципом ієрархії; за функціями управління). Структура потенціалу підприємства та його складові потенціалу. Графоаналітична модель потенціалу підприємства

Тема 2. Формування потенціалу підприємства

Потенціал підприємства як економічна система, з точок зору ресурсної концепції (як сукупність ресурсів та зв'язків між ними), функціональної (як сукупність функцій, які забезпечують реалізацію здібностей і можливостей), ресурсно-цільової (як сукупність ресурсів та здібностей щодо досягнення певних результатів, цілей) та інших концепціях. Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства (Системний, Маркетинговий, Функціональний, Відтворювальний. Інноваційний, Нормативний, Комплексний, Інтеграційний, Поведінковий тощо) Основні фактори та передумови формування та розвитку потенціалу підприємства. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Діагностика конкурентних сил. Методи оцінки Конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Стратегічний аналіз.

Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства

Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки. Підприємство виступає товаром з усіма характерними для нього властивостями: корисністю для покупця, витратами на створення (формування). Поняття вартості та її модифікації. Формування вартості потенціалу підприємства. Принципи оцінки потенціалу підприємства

Тема 5. Методичний інструментарій оцінки потенціалу підприємства

Загальна характеристика методичного інструментарію оцінки вартості потенціалу підприємства. Основні методичні підходи до оцінки вартості потенціалу підприємства. Процес та коефіцієнт капіталізації. Ставка дисконту та норма відшкодування капіталу. Класифікаційна характеристика інформації, яка приймає участь в оцінці потенціалу підприємства.

Тема 6. Оцінка вартості нерухомого майна

Особливості нерухомого майна як об'єкта оцінки. Теоретичні аспекти визнання земельних ділянок та інших об'єктів складовими потенціалу підприємства. Порядок організації грошової оцінки землі по Україні. Особливості оцінки вартості землі та оцінки вартості будівель і споруд. Методичні основи оцінки вартості земельних ділянок, будівель і споруд. Оцінка вартості об'єктів нерухомості

Тема 7. Оцінка вартості машин і обладнання

Об'єкт, цілі та особливості оцінки машин та обладнання. Необхідність і особливості оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства. Класифікація об'єктів оцінки. Вплив зносу на вартість машин та обладнання. Методичні підходи до оцінки машин і обладнання та їх особливості.

Тема 8. Оцінка нематеріальних активів.

Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства. Методологія оцінки вартості нематеріальних активів. Особливості оцінки вартості нематеріальних активів. Оцінка ринкової вартості нематеріальних активів.

Тема 9. Трудовий потенціал підприємства, формування та оцінка.

Особливість та аналітична характеристика трудового (кадрового) потенціалу підприємства. Особливості вартісної оцінки кадрового потенціалу. Ефективність використання кадрового потенціалу. Основи управління трудовим потенціалом підприємства.

Тема 10. Оцінка сукупного потенціалу підприємства (вартості бізнесу).

Необхідність, особливості та методичні підходи до оцінки вартості бізнесу. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови. Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості підприємства. Майнові методи оцінки вартості бізнесу.

4. Структура навчальної дисципліни

[illegible]

вартості нерухомого майна												
Тема 7. Оцінка вартості машин і обладнання	12											
Тема 8. Оцінка нематеріальних активів.	12											
Тема 9. Трудовий потенціал підприємства, формування та оцінка.	12											
Тема 10. Оцінка сукупного потенціалу підприємства (вартості бізнесу).	12											
Усього годин	120	28	28			64		4	4			112

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.	
2	Тема 2. Формування потенціалу підприємства	
3	Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	
4	Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства.	
5	Тема 5. Методичний інструментарій оцінки потенціалу підприємства	
6	Тема 6. Оцінка вартості нерухомого майна	
7	Тема 7. Оцінка вартості машин і обладнання	
8	Тема 8. Оцінка нематеріальних активів.	
9	Тема 9. Трудовий потенціал підприємства, формування та оцінка.	
10	Тема 10. Оцінка сукупного потенціалу підприємства (вартості бізнесу).	
...		28

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.	
2	Тема 2. Формування потенціалу підприємства	
3	Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	
4	Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства.	
5	Тема 5. Методичний інструментарій оцінки потенціалу підприємства	
6	Тема 6. Оцінка вартості нерухомого майна	
7	Тема 7. Оцінка вартості машин і обладнання	
8	Тема 8. Оцінка нематеріальних активів.	
9	Тема 9. Трудовий потенціал підприємства, формування та оцінка.	
10	Тема 10. Оцінка сукупного потенціалу підприємства (вартості бізнесу).	
	Разом	64

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» здобувачам пропонується виконувати наступні індивідуальні завдання: - розв'язування кейсів, ситуаційних завдань з теми; проведення аналітичного (критичного) огляду літературних джерел та наукових статей за тематикою дисципліни; виконання творчих завдань (складення кросворду, ребусу, гри оперативного менеджменту за тематикою дисципліни).

Теми індивідуальних завдань:

- 1.Потенціал підприємства як економічна категорія.
- 2.Модель потенціалу підприємства.
- 3.Характеристика видових проявів потенціалу підприємства, його характерні риси
4. Структура потенціалу підприємства та його складові потенціалу.
5. Графоаналітична модель потенціалу підприємства
6. Потенціал підприємства як економічна система
- 7.Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства
- 8.Основні фактори формування та розвитку потенціалу підприємства.
- 9.Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.
- 10.Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
- 11.Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
- 12.Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки.

- 13.Поняття вартості та її модифікації.
- 14.Формування вартості потенціалу підприємства.
- 15.Принципи оцінки потенціалу підприємства
- 16.Методичний інструментарій оцінки потенціалу підприємства
- 17.Основні методичні підходи до оцінки вартості потенціалу підприємства.
18. Процес та коефіцієнт капіталізації.
- 19.Ставка дисконту та норма відшкодування капіталу.
- 20.Класифікаційна характеристика інформації, яка приймає участь в оцінці потенціалу підприємства.
- 21.Особливості нерухомого майна як об'єкта оцінки.
- 22.Теоретичні аспекти визнання земельних ділянок та інших об'єктів складовими потенціалу підприємства.
- 23.Порядок організації грошової оцінки землі по Україні.
- 24.Особливості оцінки вартості землі та оцінки вартості будівель і споруд.
- 25.Методичні основи оцінки вартості земельних ділянок, будівель і споруд.
- 26.Оцінка вартості об'єктів нерухомості
27. Особливості оцінки машин та обладнання.
- 28.Особливість оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства.
- 29.Класифікація об'єктів оцінки.
- 30.Вплив зносу на вартість машин та обладнання.
- 31.Методичні підходи до оцінки машин і обладнання та їх особливості.
- 32.Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства.
- 33.Методологія оцінки вартості нематеріальних активів.
- 34.Особливості оцінки вартості нематеріальних активів.
- 35.Оцінка ринкової вартості нематеріальних активів.
- 36.Характеристика трудового (кадрового) потенціалу підприємства.
37. Особливості вартісної оцінки кадрового потенціалу.
- 38.Ефективність використання кадрового потенціалу.
- 39.Основи управління трудовим потенціалом підприємства.
- 40.Особливості та методичні підходи до оцінки вартості бізнесу.
- 41.Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості підприємства.
- 42.Майнові методи оцінки вартості бізнесу.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій (інформаційних, аналітичних, проблемних) та практичних занять, в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення;
- практичні, під час виконання практичних робіт, задач, вправ;

- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, ділових ігор, розгляду кейс-стаді;
- інноваційні, зокрема проєктно-дослідницький метод; інтегровані методи. Застосовуються наступні інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення для проведення різних видів робіт: Kahoot, Mentimeter, Crello, Trello, Canva, M.E.doc.;
- методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle та Zoom.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма підсумкового контролю: залік.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, тестовий контроль.

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі заліку становить сума балів за результатами поточного контролю, рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового заліку.

По поточному контролю здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, участі в лекційних дискусіях, тестування, підготовки доповіді-презентації та індивідуальних завдань.

Результати навчання, набуті шляхом неформальної, інформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральнотехнічному національному технічному університеті.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів. Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Для переводу підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, у семестрову оцінку за національною шкалою та в залікову оцінку за шкалою ЄКТС використовується шкала.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	

60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання. Київ: ЦНЛ, 2004. 224 с.
2. Економічне планування операційної діяльності підприємства: монографія/ І. Б. Скворцов, М. С. Псуй, Л. Р. Швед, М. В. Анісімова. - Львів: Магнолія 2006, 2025. 550 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.51/E45]
3. Залуцький І.Р., Цимбалюк В. М., Шевченко С. Г. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. Львів: Новий Світ – 2000, 2022. 320 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:[005.51+005.5/3-24-063895]
4. Іванов В.Б., Кохась О.М., Хмелевський С.М. Потенціал підприємства: Науково-метод.посіб. Київ: Кондор, 2021. 300с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.336(075.8/I-20-964863]
5. Інтелектуальна власність в галузі комп'ютингу: підручник / О. Б. Вовк, В. В. Пасічник, Н. Б. Шаховська, В. С. Якушев ; за наук. ред. В. В. Пасічника. Львів. Новий Світ – 2000, 2023. 317 с. (Комп'ютинг). ЦНТУ. Читальний зал №2. [347.77/.78(075.8)/I-73]
6. Іщенко Н.А. Фінансовий потенціал організації виробництва [Електронний ресурс]: навч. посіб. Електрон. текстові дан. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2021. 131 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658.14/.17(075.8)/I-98]
7. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Київ: ЦНЛ, 2005. 352 с.
8. Кривов'язюк, І. В. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Київ. Кондор, 2023. 366 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.334(075.8/K82-290554]
9. Портна, О. В., Єршова Н. Ю., Юр'єва І. А. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Львів. Магнолія 2006, 2025. 283 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.334(075.8/П60-174532]
10. Потенціал підприємства: формування та оцінка конспект лекцій до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Економіка підприємства» / Укл. Ю.Н., Бондаренко, Л.В. Лебедєва.- Кіровоград: КДТУ. 2007. 168с.
11. Потенціал і розвиток підприємства. Методичні вказівки до вивчення курсу для студентів спеціальності Економіка підприємства / Сисоліна Н.П., Резніченко О.О. Кіровоград: КНТУ, 2015. 18с.
12. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І Потенціал підприємства: формування та оцінка. Навч. посібник. Вид.2-ге, без змін. Київ: КНЕУ, 2006. 316с.

Додаткові:

1. Гонтарева І.В. Оцінка системної ефективності підприємства. Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. Луганськ: вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2006. № 3(19). С.73-81.
2. Петрова І.Л., Шпильова Т.І., Сисоліна Н.П. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди : монографія. Київ. КРОК, 2010. 320 с.
3. Савеленко Г.В., Сисоліна Н.П., Нісфоян С.С. Напрями підвищення ресурсного потенціалу підприємства. *Scientific Collection «InterConf»*, (36): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Challenges in Science of Nowadays» (November 26-28, 2020) in Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. (1495 p.) P. 77-79
<https://www.interconf.top/documents/2020.11.26-28.pdf>)
<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/issue/view/26-28.11.2020/396>
4. Сисоліна Н.П. Управлінські інструменти відновлення економічного потенціалу суб'єктів ринку. Концептуальні підходи та механізми стимулювання розвитку соціально-економічних систем та суб'єктів ринку : монографія / за заг. ред. Н. В. Шандової. Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2023. С.150-163
<http://kntu.net.ua/ukr/Struktura/Kafedri-universitetu/Ekonomiki-pidpriemnictva-ta-ekonomichnoyi-bezpeki2/Naukovo-doslidna-robota/Monografiyi>
https://drive.google.com/file/d/1LjB0gtTyv0zjmflY97ru4oAvtNNDV_00/view
5. Iryna Petrova, Nataliia Sysolina, Lesia Kononenko, Iryna Sysolina, Hryhorii Savelenko. [Increasing the Innovative Potential of the Enterprises of the Agro-Industrial Complex of Ukraine: Fundamental Developments](#), [The International Journal of Multiphysics: Vol. 18 No. 3 \(2024\)](#) PP. 1320-1340

Законодавчі та нормативні документи:

1. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств : затв. Наказом М-ва економіки України від 06.09.2006 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06>
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n584>
6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України.

URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Офіційний сайт. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.ua>

5. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>